

Fašizam je politički pokret, nastao u Italiji u prvoj polovini 20-og veka, glavno obeležje fašizma je italijanski imperijalizam, težnja da se stvori imperija – velika država. Bio je usmeren ka sredozemlju.

Italijanski fašisti su hteli da naprave imperiju na oblasti sredozemnog mora, inspiraciju su našli u starom Rimu. Da stvore sistem gde bi Italija imala vodeći uticaj (ekonomski, vojni, politički) na sredozemlju. Vodeći fašista bio je Benito Mussolini, koji to nije krio.

Italijanski imperijalisti nisu bili zadovoljni onime što su dobili u prvom svetskom ratu, Italija je dobila samo Istru, a od dalmacije samo Zadar.

Fašistički pokret nastao u Milanu, u martu 1919. godine, pokret FASCIO DI COMBATIMENTO (borbeni snop). Obnavljaju se starorimski simboli, ovaj snop u starom Rimu bio je simbol najviše vlasti, pruče sa sekirom u sredini. Simbolizuje snagu, moć, disciplinu, odlučnost. Obeležje fašista su crne košulje, uniforme. Na čelu pokreta je „duče“ (vođa), to je bio Mussolini.

Mussolini je pre prvog svetskog rata bio levičar, dok je posle rata radikalno promenio svoje političko opredeljenje, i postaje vođa krajnje desničarskog pokreta.

Fašistički pokret brzo napreduje, širi se, velika popularnost, stiže veliki broj pristalica. Do ove popularnosti dolazi za vreme jako teškog posleratnog perioda. Nemiri, demonstracije, sukobi sa policijom svakodnevno. Stanje se opisivalo kao pred revolucijom. Oktobarska revolucija u Rusiji, donosi strah u vladajuće, bogate slojeve društva (vlasnici velikih fabrika, bankari, zemljoposjednici, katolička crkva, vojska). Najjača politička stranka bila je socijalistička, bivša Mussolinijeva, pobedila je na izborima, ali nije imala više od pola za vladu, vladu obrazuju građanske stranke, ona štiti interese bogatih. Vlada ne uspeva da obuzda socijalistički pokret, nastavljaju se nemiri, štrajkovi, pobune. Tada nastaju crni, Mussolini je imao dogovor sa vladom, da on odradi prljav posao tj da potpuno uništi socijaliste, dobija novac, oružje, razne povlastice, i kreće u borbu sa crvenima. Pale sedišta sindikata, štamparije, ubijaju, prebijaju, svim sredstvima uništavaju. Idu toliko daleko da napadaju gradove sa socijalističkom vladom, isteruju socijaliste i sami uspostavljaju vlast u tim mestima.

1922. socijalistički pokret mnogo je oslabio, Mussolini je ojačao i više neće da bude orudje u vladinim rukama, već da sam bude vlast. U oktobru 1922. Organizovao je čuveni marš na Rim, pokreće fašiste iz raznih delova Italije da krenu u Rim, da nateraju vladu na ostavku. Ovo je idalje predstavljalo nasilje, Italija je bila parlamentarno-demokratska država, vlada se brani,

sada se drži zakona koji nije poštovala u ratu sa socijalistima, vlada piše dekret o vanrednom stanju, da se policijskim i vojnim snagama zaustavi prodor u Rim, kralj odbija da potpiše dekret, i Rim pada 1922. Musolini obrazuje novu fašističku vladu, postepeno jača svoju vlast, širi fašizam, ukida parlament, zabranjuje sve stranke, učvršćuje diktaturu. Počinje naoružavanje i priprema za rat!